

Lelie: van bijgoed tot top-5-snijbloem

Leg de statistiek beplante oppervlakten lelie uit 1962 en 2011 naast elkaar en het verschil valt direct op. Toen een bijgoedgewas en nu één van de belangrijkste bloembol- en bolbloemgewassen. Twee mannen hebben aan de wieg van de groei en ontwikkeling van lelies gestaan: Jan de Graaff en Leslie Woodriff.

Tekst en foto: Peter Knippels

In 1962 wordt 96 ha lelies geregistreerd door de keuringsdienst van de Vereniging "De Lelie", met als belangrijkste soorten/rassen *Lilium regale*, *L. tigrinum* en *L. speciosum* 'Rubrum'. De leliestatistiek 1973 laat een geheel ander beeld zien. Er wordt in dat jaar in totaal 484 ha geteeld, met als belangrijkste cultivars 'Enchantment' met 190 hectare. 'Enchantment' behoort tot de Midcenturyhybriden, een groep lelies uit de stal van Oregon Bulb Farms. De Midcenturyhybriden horen tot de Aziaten en zijn in 1973 samen goed voor bijna de helft van het Nederlandse lelieareaal. Een groot deel van de teelt in dit jaar bestaat uit rassen van dit bedrijf. Jan de Graaff en zijn bedrijf geven een boost aan de lelieteelt- en -veredeling.

NAAR DE VS

Jan de Graaff (1903-1989) wordt geboren in Leiden. Zijn vader is vennoot in het Leidense bollenteeltbedrijf Gebr. De Graaff. Jan treedt toe tot het bedrijf en gaat voor het bedrijf naar de VS in 1928. In 1934 koopt hij Oregon Bulb Farms in Gresham (Oregon) en vestigt zich definitief in de VS. Het bedrijf legt zich eerst toe op de veredeling en teelt van narcissen en Hollandse Iris. In 1938 wordt gestart met de veredeling van lelies. In de loop van de jaren '50 schakelt het bedrijf geheel over op lelies. In 1957 treedt Edward McRea in dienst van Oregon Bulb Farms als lieweredelaar. Hij heeft een belangrijke rol in de veredeling van lelies op het bedrijf. Catalogi van het bedrijf uit de jaren '60 geven een mooi beeld van de veredelingsresultaten van OBF. Het bedrijf veredelt en introduceert rassen in alle groepen. Meest bekend zijn bij de Aziaten de Midcentury Hybrids, de Fiesta Hybrids en de Harlequin Hybrids en de Aurelian Hybrids. Een groot aantal cultivars van Oregon Bulb Farms vindt zijn weg naar Nederland. In 1989 overlijdt Jan de

Graaff. Dat er een man met naam en faam is overleden mag blijken daar er in The New York Times en Los Angeles Times een in memoriam wordt afgedrukt.

IETS NIEUWS

In mijn middelbare schooltijd heb ik net als vele anderen in de zomervakantie bij bollenbedrijven gewerkt. Niet om bollen te pellen, maar om met de hand lelies te koppen. We hebben het over eind jaren '70 - begin jaren '80. Mijn broer Hans en ik hebben in die jaren vele meters bedden 'Connecticut King' en 'Enchantment' gekopt aan de Belkmerweg. Op het einde van een dag komt de teler naar ons toe. Hij heeft naast zijn huis, achter de heg, nieuwe rassen staan. Ze worden dan nog nauwelijks geteeld. Of we die ook willen koppen, maar wel met het verzoek om overal enkele bloemen te laten staan. De teler is enthousiast over een roze bloeiende lelie: grote bloemen die enigszins

omhoog staan. Het enige nadeel, zo wordt ons verteld, is de sterke geur van de bloemen: een lijkenlucht. De naam: 'Star Gazer'. Mijn kennisgeving met deze cultivar. Na introductie wordt 'Star Gazer' snel populair en er staat in de hoogtijdagen (1995) 486 ha geplant in Nederland, op een totaal lelieareaal van 3.562 ha.

De man achter het ras Stargazer is Leslie Woodriff. Hij (1910-1997) heeft een eigen bedrijf en legt zich toe op de veredeling van lelies en begonia's. Eén van de bekende cultivars uit deze periode is 'Black Beauty' uit 1957. Eind jaren 60 van de 20e eeuw treedt hij in dienst van Sun Valley Bulb Farms in McKinleyville (Californië) als lieweredelaar. Hij legt zich toe op het veredelen van Orientals, met als bekendste resultaat 'Star Gazer' in 1974. 'Star Gazer' valt direct op door de bloemen met de sprekende kleuren die schuin omhoog staan. De tot dan bekende Orientals hebben hangende bloemen. Wereldwijd is 'Star Gazer' synoniem voor alle Orientals. Het is nog steeds een belangrijke snijlelie. Woodriff verlaat Sun Valley Bulb Farms om weer aan de slag te gaan als zelfstandig veredelaar van lelies en begonia's onder de naam Fairyland Begonia and Lily Gardens in McKinleyville. Hij heeft niet kunnen delen in de successen van 'Star Gazer'. Hij leidt zijn nadagen in eenvoud. Gebr. Vletter en Den Haan BV eert hem met de lelie 'Woodriff's Memory'.

Lilium 'Star Gazer'